

Maturitná otázka č.22

Mária Vlčáková 4.B

Rusko ako svetová veľmoc

Dejiny **Ruska**, v súčasnosti najväčšieho štátu na svete, datujeme od založenia **Kyjevskej Rusi**, no jej začiatky treba hľadať omnoho skôr. Pôvodným etnikom starej Rusi boli **Slovania** (v antických spisoch aj **Sklovani**, **Veneti**, **Antovia**), ktorí pochádzali z pravlasti medzi riekami **Visla a Dneper**. V dôsledku populačnej explózie a nájzdov kočovných kmeňov z Ázie sa počas sťahovania národov (4. – 5. st. n.l.) **Slovania** rozptýlili a ich východná vetva vytvorila pozdĺž tokov riek **Dneper a Volga** množstvo obchodných stredísk spájajúcich **baltskú oblasť** s **čiernym morom** („iz Varjag v Greki“)

Východoslovanské kmene: - **Drevľani**, **Polania**, **Slovieni**,

- neskôr prisťahovaný švédsky kmeň **Rusov**, z kt. pochádzal aj **Oleg**

KYJEVSKÁ RUS

Po obchodnej ceste zo **Škandinávie** k **Čiernemu moru** a do **Konštantínopola** prepravovali škandinávске kmene **Vikingov** (slovan. **Variagovia**) svoj tovar do **Byzancie**. Najvýznamnejšími obchodnými strediskami na tejto ceste boli **Novgorod** a **Kyjev**, kde **Variagovia** založili osobitné kniežatstvá. Novgorodské knieža **Oleg** (z rodu **Rjurikovcov**) ovládol aj **Kyjev** a v r. **882** kniežatstvá zjednotil. **Kyjev** sa stal centrom ríše. Po čase kmeň **Rusov** splynul s pôvodným obyvateľstvom a názov vláduceho kmeňa sa preniesol na celé etnikum. Tak vznikla **Kyjevská Rus**.

Obyvateľstvo: knieža - panovník

bojari - družina bojovníkov, šľachta (neskôr vyššia šľachta)

smerdovia - slobodní roľníci

cholopi – nevoľníci, otroci, závislí

V priebehu **9.-10. storočia** sa panovníkova moc opierala o družinu bojovníkov – **bojarov**, z ktorých sa vytvorila **vyššia šľachta**. Neskôr mu pomáhali aj správcovia miest – **vojvodovia** a **nižšia šľachta**.

Vladimír Svjatoslavič -vtedajšie kyjevské knieža r. **988** prijal kresťanstvo z **Byzantskej ríše**. Daň – **mir** (strieborné mince, kožušiny, obilie, otroci...), knieža používal na obchod s **Byzanciou**. V tom mu prekážali hordy kočovných **Pečenegov**.

Jaroslav Múdry r. **1036** – Vladimírov syn porazil **Pečenegov**. Za jeho vlády dosiahla **Kyjevská Rus** najväčší územný rozsah. Podporoval kresťanstvo (chrám sv. Sofie v **Kyjeve**), rozvíjal obchod, zväzky s Európou upevňoval **dynastickou** (sobášnou) **politikou**, dal zostaviť zbierku obyčajového práva – **Ruská pravda**.

Moc panovníka, dedená po súrodencoch vždy na mladšieho, však postupne upadala a prechádzala do rúk malých kniežat z rodu **Rjurikovcov**. Proti novej hrozbe z juhu, nájzdov **Polovcov**, sa **Rusi** spojili dokonca s **Pečenegmi**, avšak po smrti **Vladimíra Monomacha** r. **1125** sa **Kyjevská Rus** rozpadla na väčšie a menšie kniežatstvá.

Kultúra Kyjevskej Rusi: jazyk - staroslovienčina

najstaršie pamiatky - biliny (o bojaroch vyjadrujúcich lásku k vlasti)

dejeπισectvo - mních Nestor: Povesti dávnych časov – najstaršia kronika východných Slovanov
Slovo o pluku Igorovom

zákonodárstvo - Ruská pravda, Dvinský kódex

náboženstvo - pravoslávna cirkev,

architektúra – chrám sv. Sofie v Kyjeve, ikony

RUSKO POD NADVLÁDOVU MONGOLOV

Mongoli (Tatári) boli obyvatelia Mongolskej ríše, zjednotenej vládcom **Džingischánom** v r. **1182**. Po rozpade mongolskej ríše, zač. 13. storočia, začali prenikať do Európy. Po **bitke na rieke Kalke** r. **1223**, kde Rusi a ich spojenci **Polovci** prehrali, sa **Mongoli** z nenazdajky vrátili tam, odkiaľ prišli – z ázijských stepí. No už roku **1237** sa vrátili a postupne ovládli (okrem severu) celé rozdrobené Rusko. V r. **1240** založili ríšu – **Zlatá horda**, pod ktorej nadvládu Rusko patrilo nasledujúcich **200 rokov**. Kniežatstvo **Novgorodu** si však zachovalo samostatnosť. Vtedy sa začali pomery v dvoch nových kultúrnych strediskách – **Novgorode** a **Moskve** diametrálne meniť. Zatiaľ čo **Novgorod** obchodoval so sev. a záp. Európou, **Moskva** sa orientovala na východ – na **Tatárov**.

Novgorod - mestská republika, knieža je len vojvodcom, vládne ľudové zhromaždenie (tzv. veče)

Moskva - samoderžavie, knieža je všemocný (ako u Tatárov)

KNIEŽATSTVO NOVGOROD

Alexander Nevský – bol najvýznamnejším novgorodským kniežat'om. Roku **1240** v **bitke na rieke Neve** porazili novgorodské vojská na čele s **Alexanderom Nevským Švédov** a r. **1242** v **bitke na Čudskom jazere** aj **Rád nemeckých rytierov** (podlomil sa pod nimi ľad). **Alexander** bol vyhlásený za svätého.

Vojenskými víťazstvami **Novgorod** zosilnel, no **Moskva**, do ktorej presídlil aj pravoslávny metropolita, bola silnejšia. Po viacerých prehrách sa autonómia **Novgorodu** postupne strácala, až do r. **1477** kedy bol **Ivan III.** (moskovské knieža) uznaný za jeho neobmedzeného vládcu.

KNIEŽATSTVO MOSKVA

Pre zachovanie mieru s **Tatármi**, platili **Novgorod** a **Moskva** veľké dane, pričom sa neustále predbiehali, kto ich bude môcť vyberať.

Ivan Danilovič Kalita (mešec) - moskovské knieža, sa zaslúžil o to, aby dane vyberala priamo **Moskva** a nie **Mongoli**. Úrad vyberača daní si neskoršie moskovské kniežatá kupovali. **Tatári** si vzostup **Moskvy** uvedomili a snažili sa dať výsadu vyberača daní inému mestu. **Moskva** sa však vzoprela a v **bitke na rieke Volži** r. **1378** prvý krát porazili **Tatárov**. Nasledovala **bitka na Kulikovom poli** r. **1380** - **Dimitrij Donský**, ktorú tiež vyhrala, no ešte nebola taká silná, aby odoprela platenie daní.

Ivan III. - odmietol **Zlatej horde** r. **1480** platiť dane. Následná výprava mongolského chána proti **Moskve** sa skončila neúspešne a znamenala koniec mongolskej nadvlády.

IVAN IV. HROZNÝ

Zatiaľ čo v 15. a 16. st. prekvitala v Európe renesancia, v Rusku panoval tuhý stredovek. **Ivan IV. Hrozný** – prvý ruský cár. Počas svojej vlády sa snažil z Ruska vytvoriť silný centralistický štát a jeho hlavným nepriateľom sa mu zákonite stala vysoká šľachta. Po reformách zákonov a cirkvi dobyl r. 1552 **Kazaňský a Astrachaňský chanát** (pozostatok Zlatej hordy) a na túto počesť dal vystavať chrám Vasilija Blaženého (vyzerá ako zmrzlina) v Kremli. Potom sa rozhodol upevniť postavenie Ruska vojnou so Švédskom a Poľskom o prístup k **baltskému moru (1558-82)**. Viedol koloniálnu politiku. Za jeho vlády začala aj expanzia na Sibir. V r. 1638 Rusi došli k Pacifiku.

Pôdu rozdelil na dve zložky: **opričninu** – dal služobnej (strednej) šľachte, o kt. sa mohol oprieť
zemštinu – vlastnili bojari (vysoká šľachta)

Ivan IV. Hrozný bol na jednej strane horlivým kresťanom stavajúcim chrámy a rozširujúcim pravoslávie, no na strane druhej neváhal v zúrivosti zabiť žezlom svojho syna a oženiť sa s 5 manželkami po sebe (cirkev povoľuje 3). Bol zavraždený roku 1584.

Po jeho smrti nastúpil na trón jeho slabomyseľný syn **Fjodor**, ktorý sa riadil radami švagra **Borisa Godunova**. Ten sa po smrti **Fjodora** (vymretí rodu **Rjurikovcov** po meči) stal cárom. Keďže nebol z urodzeného šľachtického rodu, bol bojarmi nenávidený. Po jeho smrti šľachta uväznila a zabila cára **Fjodora Godunova**, jeho syna. Tak začala **občianska vojna** a boje o trón (tzv. **smuta**), do ktorých sa zamiešali aj iné štáty (najmä **Poľsko**).

DYNASTIA ROMANOVCOV

Až roku 1613 domobrana vyhnala cudzincov a bojari zvolili za cára **Michaila Romanova**. Začala sa vláda rodu Romanovcov, osvietenských panovníkov, kt. chceli europinizovať Rusko.

Peter I. – absolutistický panovník, kt. svojimi reformami „**prebúral okná do Európy**“

Reformy:- zreorganizoval armádu, vybudoval **baltské lodstvo** – viedol vojny o prístup k Baltiku

Severná vojna: Rusko, Dánsko, Nórsko proti Švédsku

a o prístup k Čiernemu moru s Tureckom

- stavba ciest, prieplavov
- do krajiny povolal cudzích majstrov, podnikateľov
- rozvoj obchodu, manufaktúr
- Rusko rozdelil na **gubernie** (okresy)
- zaviedol daň od hlavy
- zjednodušil písmo (**graždanka**, **graždan** = občan)
- rozvoj školstva (námorná akadémia, kolégiá technického charakteru)
- cirkev si podmanil zriadením **sv. Synody** (akoby ministerstvo cirkvi)

+ prispôsobenie západnej móde – strihanie fúzov, obleky, **založil Petrohrad**, rozvoj nemocníc, senát, kníhtlač, bol odporcom alkoholizmu, geografické expedície

Reformy sa však nedotýkali nevoľníctva a panského absolutizmu.

Katarína II. – na trón sa dostala palácovým prevratom a pokračovala v politike reforiem.

Pdielela sa na deleniach Poľska, ktoré boli v rokoch 1772, 1793 a 1795. Od Turecka (vojna 1768 – 1774), získalo Rusko mierom v **Kučuk-Kajnardži** r. 1774 ústie rieky Donu, Dnepra a Bugu (**Ukrajina** = svetová obilnica). Získalo aj litovské oblasti. Hranice boli chránané kozákmi, kt sa vzbúрили v **povstaní Jemiliana Pugačova** v **Povolží** (1773 – 1775). Nastal rozvoj obchodu, manufaktúr a znížila mzdy. Protikladom reforiem bol vzrastajúci útlak poddaných.

NAPOLEONSKÉ OBDOBIE

Počas **napoleonských vojen** cár **Alexander I.** si násilne pričlenil **Fínsko** v r. **1808**. Francúzske vojská na čele s **Napoleonom I.** **vtrhli do Ruska** r. **1812**, no boli porazení (viď matur. otázka č. 13).

Počas týchto vojen prenikli do **Ruska** liberálne myšlienky (snaha vytvoriť **konštitučnú monarchiu** namiesto **samoderžavia** a **zrušenie nevoľníctva**).

Povstania a tajné spolky: - **hnutie revolučných demokratov**
- **povstanie dekabristov**

Po smrti **Alexandra I.** r. **1825** boli spory o trón medzi **Konštantínom** a **Mikulášom**. Cárom sa stal **Mikuláš I.**, proti kt. vystúpilo **14.12.1825** **povstanie dekabristov**, čo boli cároví gardoví dôstojníci, kt. odmietli zložiť prísahu, pretože chceli iného cára a ústavu. Ich heslo bolo: „Konštantín a Konštitúcia.“

Nový cár **Mikuláš I.** však povstanie krvavo potlačil. Čelní predstavitelia dekabristov boli popravení alebo prevezení na **Sibir** a na **Kaukaz**. Význam povstania spočíva v tom, že bolo 1. politickým hnutím s programom, kt. vyjadroval potreby buržoázneho rozvoja ruskej spoločnosti.

RUSKO – TURECKÉ VOJNY

1. Krymská vojna (1853 – 1856)

Rusko, ako najsilnejší štát **Európy** chcelo získať **Bospor** a **Dardaneli** (v správe **Turecka**), aby mohlo preniknúť na **Balkán**. Toho sa obávalo **Anglicko** a **Francúzsko**, lebo by boli ohrozené ich kolónie, a tak pomáhali **Turkom** – **vylozenie na Kryme** (**Sevastopol**). Príčiny prehry **Ruska** boli v hospodárskej aj politickej zaostalosti. Bol podpísaný **Parížsky mier**.

Nový cár – reformátor, **Alexander II.** bol nútený zmeniť politiku (**zrušil nevoľníctvo**), no neváhal pritom tvrdo **potlačiť povstanie v Poľsku** (od r. **1815** spojené s **Ruskom**). Po **neúspešnom atentáte** na svoju osobu cár prestal presadzovať ďalšie reformy.

2. Rusko – Turecká vojna (1877 – 1878)

Oslabenie **Ruska** a **Turecka** využili **balkánske národy** (**Srbi**, **Bulhari**, **Čiernohorci**, **Gréci**). Proti **Turkom** bojovali **Bulhari**, za kt. sa postavili aj **Rusi**, čím vojnu zvíťazili. **Bol podpísaný mier v Berlíne**.

Následkom miešania sa **Nemecka** do **mierových rozhovorov** (v **Berlíne**) sa začali spojenecké zväzky meniť. Rusko zároveň zmenilo smer svojej expanzie na **strednú a východnú Áziu**, riešiac vojnami nelichotivú hospodársku situáciu.

PANSLAVIZMUS = hnutie za zjednotenie **Slovanov** pod záštitou **Ruska**

ROBOTNÍCKE Hnutie

Prvá marxistická skupina bola vedená **Plechanovom**, no najvýznamnejšou osobnosťou bol **Vladimír Ilič Uljanov** (**Lenin**). Ideológia skupiny nadväzovala na učenie **Marxa** a **Engelsa** o **socializme** a **komunizme**.

1898 – **1. zjazd SDRSR** (Sociálno – demokratická robotnícka strana Ruska)

1900 – **Lenin** založil 1. proletárske noviny **ISKRA**

1903 – **2. zjazd SDRSR** v **Bruseli** a **Londýne**

Program: maximálny – **nastolenie diktatúry proletariátu**

minimálny – **zvrhnutie cárizmu**

RUSKO – JAPONSKÁ VOJNA, BURŽOÁZNO – DEMOKRATICKÁ REVOLÚCIA

Keď r. zaútočili **Japonci** na Ruský prístav **Port Arthur**, začala tzv. **rusko-japonská vojna**. Príčinou vojny bolo ruské prenikanie do **Mandžuska a Kórey**, čo sa **Japoncom** nepáčilo. Porážky **Ruska** v tejto vojne – zničené ruské vojsko v **Cušime** a porazené ruské pozemné vojsko v **Mukdene**. Mier bol podpísaný v **USA (Portmari)**. **Porážka Ruska** bola jednou z hlavných príčin **buržoáznodemokratickej revolúcie** v r. **1905-1907**. V **St. Peterburgu** (hl. mesto ríše) polícia strieľala do demonštrujúcich robotníkov (**Krvavá nedeľa**), v celom **Rusku** dochádzalo k stávkam a vzburám. Cár **Mikuláš II.** musel prisľúbiť určité demokratické reformy, no po potlačení revolty začal s represáliami. Cieľom revolúcie bolo zlikvidovať feudálne prežitky, zvrhnúť cársku vládu a vytvoriť demokratickú republiku, pričom hlavnou hybnou silou bol **proletariát**.

1. SVETOVÁ VOJNA A VOSR

1. svetová vojna (viď matur. otázka č. 17) odhalila slabosť **Ruska**. Po **porážkach na fronte**, zlej úrode a zásobovaní prepukla vo februári **1917 revolúcia**, ktorej výsledkom bolo **zvrhnutie cára Mikuláša II.** a **vznik republiky** (zatiaľ demokratickej). **Boľševici** na čele s **Leninom** však túto vládu **7. 11. 1917 (25. 10. podľa starého kalendára)** zvrhli a **nastolili diktatúru proletariátu** (teror). **Vladimír Iljič Lenin** sa stal predsedom rady ľudových komisárov, odhodlaný zničiť demokratickú opozíciu a nastoliť triedny režim. V **občianskej vojne**, ktorá nasledovala a totálne zničila krajinu, vyhrali nakoniec **boľševici**.

VZNIK ZSSR A 2. SVETOVÁ VOJNA

30. decembra 1922 bolo **Rusko** premenované na **Zväz sovietskych socialistických republík (ZSSR)**, a jediná – **boľševická strana** v ňom mala vládnuce postavenie.

Po **Leninovej smrti (1924)** sa dostal **čistkami** na čelo ZSSR **Josif Vissarionovič Stalin (Džugašvili)** - posilnil armádu

- násilne skolektivizoval pôdu
- zničil polit. opozíciu
- terorom dohnal Rusko k nadľudskému hospodárskemu vzostupu (30. roky).

Jeho „hospodárením“ vymrelo v **koncentračných táborech** a na následky **hladomoru** niekoľko miliónov ľudí – polit. odporcov, šľachticov, inteligencie, nepoddajných roľníkov, ale aj vlastných ľudí. Zaviedol **kult osobnosti**. Vďaka svojmu strachu zo sprisahania **vyvraždil tesne pred 2. svetovou vojnou väčšinu velenia červenej armády (ČA)**. Zastavila sa jej modernizácia a oslabila bojaskopnosť. ZSSR sa **zblížil s nacistickým Nemeckom** (viď matur. otázka č. 20) a v r. **1939** s ním uzavrel **pakt o neútočení**. **22. júna 1941** však **Nemecko** zaútočilo bez vyhlásenia vojny na ZSSR. Nepripravená ČA v prvom období vojny neustále ustupovala a zlom vo vojne nastal až v **bitke o Stalingrad** na prelome r. **1942/43**. Stalin sa nakoniec pridal na stranu západných veľmocí bojujúcich proti Nemecku a Japonsku. ZSSR najväčšou mierou prispeli k porážke Nemecka, pričom oslobodili z nacistickej nadvlády veľkú časť **juhovýchodnej a strednej Európy**. V **máji 1945** dobyli **Berlín**.

STUDENÁ VOJNA

Protihitlerovská koalícia **ZSSR, USA, Veľkej Británie a Francúzska** sa po skončení vojny rozpadla. Svet sa postupne rozdelil na tzv. **východný a západný blok** (sféry vplyvu). Obdobie, kedy tieto strany priamo nebojovali, sa nazýva **studená vojna** (viď matur. otázka č. 25). Vznikli dve veľké obranné štruktúry – **NATO (1949)** a **Varšavská zmluva (1955)**, v ktorej mal **ZSSR** rozhodujúce postavenie. Po **Stalinovej smrti** r. **1953** prevzalo moc kolektívne vedenie. Jeho

vedúca osobnosť **Nikita S. Chruščov** (búchal topánkou po pulte v OSN – srandista) začal kritizovať Stalinov kult osobnosti – **destalinizácia** a nastalo obdobie reforiem.

SÚPERENIE ZSSR A USA

Snahu o reformy zvonka (r. **1956** vypuklo v Maďarsku povstanie) **Chruščov** tvrdo potlačil. Po **berlínskej kríze** (snaha o ovládnutie západného Berlína **1958 – 1959**) sa na krátku dobu Východ a Západ spriatelili, no **karibskou krízou** (USA chcelo stiahnuť sovietskych rakiet z **Kuby 1962-3**) sa dostali na pokraj vojny. **Vypustením prvej umelej družice** – **Sputnika (1957)** a štartom prvého kozmonauta – **Jurija Gagarina (1961)** začali preteky v prenikaní do vesmíru

Politiku reforiem zmenil r. **1964** **Leonid I. Brežněv**. Na jednej strane došlo k uvoľňovaniu vzťahov medzi **Východom** a **Západom**, súčasne sa však rozširoval vojenský arzenál **ZSSR**. Prenasledoval politickú opozíciu (**deportácie a vyhostenia kritikov režimu**) a pokusy o reformy v satelit. štátoch vojensky (**Československo 1968**) alebo zahraničnopolitickým tlakom (**Poľsko 1980**) potlačil. Vojnou v **Afganistane** (december **1979 – 1989**) a rozmiestením rakiet s jadrovými hlavicami SS-20 napriek ženevským jednaniam o odzbrojení skončila éra uvoľňovania vzťahov. Jeho nástupca **Jurij Andropov (1983-4)** **ženevské jednanie o odzbrojení** prerušil. Po ňom vládol iba rok **Konstantin Černenko**.

KOMUNIZMUS S ĽUDSKOU TVÁROU

Po jeho smrti r. **1985** sa generálnym tajomníkom ZSSR stal **Michail Gorbačov**. Nebola to iba generačná zmena, ale i začiatok pokusu o celkovú prestavbu sovietskej spoločnosti – **perestrojku**. **ZSSR** sa vzdal pretekov v zbrojení (dohody s **USA** o znížení počtu zbraní), zasahovania do politiky satelitných štátov a nadviazal kontakty zo západom. **Gorbačov** ale čoskoro zistil, že reformácia sovietskeho systému nie je možná (národnostné, hospodárske a morálne problémy).

PÁD KOMUNIZMU A ROZPAD ZSSR

Po **pluralitných voľbách** v marci **1990** sa predsedom Najvyššieho sovietu stal predstaviteľ radikálnych reformných síl **Boris Jelcin**. Presadil schválenie deklarácie o štátnej zvrchovanosti, uznesenie o nadradenosti ruskej ústavy a ruských zákonov nad sovietskymi, právo vystúpiť zo **Sovietskeho zväzu** apod. Bola zrušená vedúca úloha **KSSZ** v spoločnosti a ekonomika sa pripravovala na prechod na **trhový systém**. Prvým Ruským prezidentom sa stal **Boris Jelcin** a zväzky medzi krajinami **ZSSR** sa začali uvoľňovať. Keďže väčšina obyvateľov si želala zachovanie **ZSSR**, **Gorbačov** (už prvý prezident **ZSSR**) sa snažil sovietskú ústavu a zväzovú zmluvu prehodnotiť. Deň pred jej podpísaním **19. augusta 1991** sa však protireformné konzervatívne a prokomunistické sily (osemčlenný štátny **výbor pre výnimočný stav** na čele s **Genadjom Janajevom**) **pokúsili o prevrat**. Nešikovnou politikou – cenzúrou, zatknutím **Gorbačova** a výnimočným stavom však stratili sympatie. **Moskovčania** na čele s **Borisom Jelcinom** získali sovietskú armádu na svoju stranu a pučistov porazili. Vodcovia pokusu o prevrat boli zatknutí (niektorí sú doteraz v parlamente). Po **Jelcinovom** prezidentskom dekrete, ktorým **zakázal činnosť komunistickej strany na území Ruska**, sa **Michail Gorbačov 24. augusta 1991** **vzdal funkcie generálneho tajomníka ÚV KSSZ** a žiadal jeho rozpustenie. Pokusom o prevrat začal skutočný **rozpad ZSSR**, ktorý oficiálne prestal existovať **8. decembra 1991**. Vytvorilo sa tzv. **Spoločenstvo nezávislých štátov** (SNS) a RSFSR (Ruská sovietska federatívna socialistická republika) zmenila názov na **Ruskú federáciu**.

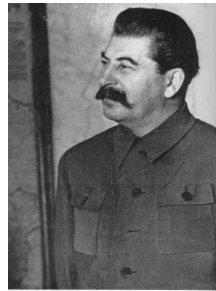
SÚČASNOSŤ

Po nových voľbách vyústili roztržky medzi **Jelcinom** a jeho odporcami v čele s **Alexandrom Ruským** a **Ruslanom Chasbulatovom** v **ozbrojený zápas v Moskve (1993)** v budove parlamentu (oficiálne 150 mŕtvych). **Od r. 1994** trvajú **boje za nezávislosť Čečenska**. Súčasným prezidentom sa stal **Jelcinov** nástupca **Vladimir Putin**.

+obrázky

Lenin - plešatý

Stalin - vlasatý

Chruščov - plešatý

Brežnev - vlasatý

Andropov - plešatý

Černenko - vlasatý

Gorbačov - plešatý

Jelcin - vlasatý

Putin - plešatý

Dátumy a udalosti

- 882 - Oleg zjednotil kniežatstvá
- 9.-10. storočia sa panovníkova moc opierala o družinu bojovníkov
- 988 - Vladimír Svjatoslavič - vtedajšie kyjevské knieža prijal kresťanstvo z Byzantskej ríše
- 1036 - Jaroslav Múdry – Vladimírov syn porazil Pečengov
- 1125 - po smrti Vladimíra Monomacha sa Kyjevská Rus rozpadla na väčšie a menšie kniežatstvá
- 1182 - Mongoli (Tatári) - obyvatelia Mongolskej ríše, boli zjednotení vládcom Džingischánom zač. 13. storočia - po rozpade mongolskej ríše, začali Tatári prenikať do Európy
- 1223 - bitka na rieke Kalke
- 1237 - Mongoli sa vrátili a postupne ovládli (okrem severu) celé rozdrobené Rusko
- 1240 - Mongoli založili ríšu – Zlatá horda
- 1240 - bitka na rieke Neve
- 1242 - bitka na Čudskom jazere
- 1477 - bol Ivan III. (moskovské knieža) uznaný za neobmedzeného vládcu Novgorodu
- 1378 - bitka na rieke Volža
- 1380 - bitka na Kulikovom poli
- 1480 - Ivan III. odmietol Zlatej horde platiť dane
- 15. a 16. st. - prekvitala v Európe renesancia
- 1552 - Ivan IV. Hrozný dobyl Kazaňský a Astrachaňský chanát (pozostatok Zlatej hordy) a na túto počesť dal vystavať chrám Vasilija Blaženého
- 1558-82 - Rusko (Ivan IV. Hrozný) - vojna so Švédskom a Poľskom o prístup k baltskému moru
- 1638 - Rusi došli k Pacifiku
- 1584 - Ivan IV. Hrozný bol zavraždený
- 1613 - domobrana vyhnala cudzincov a bojari zvolili za cára Michaila Romanova
- 1772 - delenie Poľska
- 1793 - delenie Poľska
- 1795 - delenie Poľska
- 1768 – 1774 - vojna Rusko x Turecko
- 1774 - získalo Rusko mierom s Tureckom v Küčük-Kajnardži ústie rieky Donu, Dnepra a Bugu
- 1773 - 1775 - povstanie Jemiliana Pugačova v Povolží
- 1808 - cár Alexander I. si násilne pričlenil Fínsko
- 1812 - Napoleonom I. vtrhol do Ruska no bol porazený
- 1825 - smrť Alexandra I.
- 14.12.1825 - povstanie dekabristov
- 1853 – 1856 - 1. Krymská vojna
- od r. 1815 - Poľsko spojené s Ruskom
- 1877 – 1878 - 2. Rusko – Turecká vojna
- 1898 – 1. zjazd SDRSR (Sociálno – demokratická robotnícka strana Ruska)
- 1900 – Lenin založil 1. proletárske noviny ISKRA
- 1903 – 2. zjazd SDRSR v Bruseli a Londýne
- 1905-1907 - buržoáznodemokratickej revolúcie Rusku
- február 1917 - revolúcia - zvrhnutie cára Mikuláša II.
- 7. 11. 1917 (25. 10. podľa starého kalendára) - Bolševici zvrhli vládu a nastolili diktatúru proletariátu (teror)
- 30. decembra 1922 - Rusko premenované na Zväz sovietskych socialistických republík (ZSSR)

1924 - smrť Lenina
1939 - ZSSR s Nemeckom uzavrel pakt o neútočení
22. júna 1941 - Nemecko zaútočilo bez vyhlásenia vojny na ZSSR
na prelome r. 1942/43 - bitka o Stalingrad
máj 1945 - ZSSR dobyl Berlín
1949 - vznik NATO
1955 - vznik Varšavskej zmluvy
1953 - smrť Stalina
1956 - vypuklo v Maďarsku povstanie
1958 – 1959 - snaha o ovládnutie západného Berlína (berlínska kríza)
1962-3 - USA chcelo stiahnuť sovietsk. rakiet z Kuby
1957 - vypustenie prvej umelej družice – Sputnika
1961 - štart prvého kozmonauta Jurija Gagarina do vesmíru
1964 - Leonid I. Brežněv - zmena politiky reforiem
1968 - vpád vojsk Varšavskej zmluvy do Československa
1980 - zahraničnopolitický tlak na Poľsko zo strany ZSSR
december 1979 – 1989 - vojna v Afganistane
1983-4 - Jurij Andropov nástupca Leonida I. Brežněva
1985 - smrť Konstantina Černenka - generálnym tajomníkom ZSSR sa stal Michail Gorbačov
marec 1990 - pluralitné voľby
19. augusta 1991 - osemčlenný štátny výbor pre výnimočný stav na čele s Genadijom Janajevom sa pokúsili o prevrat
24. augusta 1991 - Michail Gorbačov sa vzdal funkcie generálneho tajomníka ÚV KSSZ a žiadal jeho rozpustenie
8. december 1991 - vytvorilo sa tzv. Spoločenstvo nezávislých štátov (SNS) a RSFSR (Ruská sovietska federatívna socialistická republika) zmenila názov na Ruskú federáciu
1993 - ozbrojený zápas v Moskve
Od r. 1994 - trvajú boje za nezávislosť Čečenska

Osobnosti - mená

Alexander I.
Alexander II.
Alexander Nevský
Alexander Ruský
Antovia
Boris Jelcin
Boris Godunov
Bulhari
Čiernohorci
Dimitrij Donský
Drevľani,
Džingischán
Engels
Fjodor
Fjodor Godunov
Genadij Janajev
Gréci
Ivan Danilovič Kalita
Ivan III.
Ivan IV. Hrozný

Japonci
Jaroslav Múdry
Josif Vissarionovič Stalin
(Džugašvili)
Jurij Andropov
Jurij Gagarin
Katarína II.
Konstantin Černenko
Konštantínom
Leonid I. Brežněv
Marxa
Michail Gorbačov
Michail Romanov
Mikuláš I.
Mikuláš II.
Mongoli (Tatári)
Moskovčania
Napoleonom I.
Nestor
Nikita S. Chruščov
Oleg

Pečenegovia
Peter I.
Plechanov
Poľania
Polovci
Rjurikovci
Ruslan Chasbulatov
Rusi
Sklaveni,
Slovania
Slovieni
Srbi
Švédi
Turci
Variagovia
Veneti
Vikingovia
Vladimír Ilič Uljanov
(Lenin)
Vladimír Putin
Vladimír Svjatoslavič
Vladimír Monomach

Pojmy

„Konštantín a Konštitúcia.“
„prebúral okná do Európy“
berlínska kríza
biliny
bojari
boľševici
boľševická strana
cenzúra
daň od hlavy
destalinizácia
Dvinský kódex
dynastická (sobášna) politika
graždan
graždanka
gubernie
hladomor
hnutie revolučných demokratov
cholopi
chrám sv. Sofie

Povesti dávnych časov
pravoslávna cirkev
proletariát
Protihitlerovská koalícia
Rád nemeckých rytierov
reformátor
renesancia
Robotnícke hnutie
Ruská pravda
samoderžavia
Slovo o pluku Igorovom
smerdovia
smuta
socializmus
Spoločenstvo nezávislých štátov
Sputnik
sťahovanie národov
starosloviencina
stredovek
studená vojna
sv. Synoda
svetová veľmoc
teror
trhový systém

chrám Vasilija Blaženého
ikony
karibska kríza
knieža
komunizmus
Komunizmus s ľudskou tvárou
koncentračné tábory
konštitučná monarchia
Krvavá nedeľa
KSSZ
kult osobnosti
manufaktúra
mir
NATO
nižšia šľachta
opričnina
pakt o neútočení
Panslavizmus
Parížsky mier
populačná explózia
Turecké vojny
Varšavská zmluva
vojvodovia
výbor pre výnimočný stav
východný blok
vyššia šľachta
západný blok
zemštin

Udalosti

bitke na rieke Kalke
bitke na rieke Neve
bitke na Čudskom jazere
Alexander bol vyhlásený za svätého
bitka na rieke Volža
bitka na Kulikovom poli
občianska vojna
Severná vojna
založenie Petrohradu
povstanie Jemiliana Pugačova
vpád do Ruska
napoleonské vojny
zrušenie nevoľníctva
povstanie dekabristov
1. Krymská vojna
vyloďenie na Kryme
potlačenie povstania v Poľsku
neúspešný atentát
2. Rusko – Turecká vojna
podpísanie mieru v Berlíne
mierové rozhovory
1. zjazd SDRSR
Lenin založil 1. proletárske noviny ISKRA
2. zjazd SDRSR v Bruseli a Londýne
zvrhnutie cárizmu
nastolenie diktatúry proletariátu
rusko-japonská vojna
podpísanie mieru v USA po porážke Ruska v rusko-japonskej vojne
Porážka Ruska
buržoáznodemokratické revolúcie
I. svetová vojna
porážky na fronte
zvrhnutie cára Mikuláša II.
vznik republiky
nastolenie diktatúry proletariátu
občianska vojna
vznik ZSSR a 2. svetová vojna
Leninova smrť
vyvraždenie tesne pred 2. svetovou vojnou väčšiny velenia červenej armády
zblíženie s nacistickým Nemeckom
bitka o Stalingrad
dobytie Berlína
Stalinova smrť
vypuknutie povstania v Maďarsku
snaha o ovládnutie západného Berlína
Vypustenie prvej umelej družice
deportácie a vyhostenia kritikov režimu
ženevské jednania o odzbrojení

pád komunizmu a rozpad ZSSR

pluralitné voľby

pokus o prevrat

zákaz činnosti komunistickéj strany na území Ruska

Gorbačov sa vzdal funkcie generálneho tajomníka ÚV KSSZ

ozbrojený zápas v Moskve

boje za nezávislosť Čečenska

Geografické pojmy

Afganistan
Anglicko
Astrachaňský chanát
ázijské stepy
Balkán
baltská oblasť
Baltské more
Berlín
Bospor
Bugu
Byzancia
Byzantská ríša
Cuším
Československo
Čierne more
Dánsko
Dardaneli
Dneper
Don

Európa
Francúzsko
Francúzsko
juhovýchodná a stredná
Európa
Kaukaz
Kazaňský chanát
Konštantínopol
Kórea
Kremel'
Kuba
Küçük-Kajnardži
Kyjev
Kyjevská Rus
litovské oblasti
Mandžusko
Mongolská ríša,
Moskva
Mukdene
Nemecko
Nórsko

Novgorod
Pacifik
Poľsko
Port Arthur
Povolžie
Rusko
Sevastopol'
severná a západná Európa
Sibír
Sovietsky zväz
St. Peterburg
stredná a východná Ázia
Škandinávia
Švédsko
Turecko
Ukrajina
USA
Veľká Británia
Visla
Volga
Zlatá horda
ZSSR